

Drs M.F.M. Jongerius

Wethouder voor Welzijn, Zorg en Maatschappelijke
ondersteuning, Wijkgericht werken en Participatie,
Cultuur en de Wijk Noordwest.

Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht

Telefoon 030 – 286 11 15

www.utrecht.nl

Commissie Mens en Samenleving

3500AA

Behandeld door	J. Jeltjes	Datum	2 november 2015
Doorkiesnummer	030 – 28 61430	Ons kenmerk	15.511625
E-mail	j.jeltjes@utrecht.nl	Onderwerp	terugdringen van eenzaamheid
Bijlage(n)	Geen		
Uw kenmerk		Verzonden	
Uw brief van			Bij antwoord datum, kenmerk en onderwerp vermelden

Geachte leden van de Commissie Mens en Samenleving,

Zoals toegezegd tijdens de Commissievergadering van 14 oktober jongstleden licht ik in deze brief graag de gemeentelijke inzet vanuit de portefeuilles Zorg en Welzijn op het terugdringen van eenzaamheid toe. Voordat ik hier op in ga, wil ik benadrukken dat ik eenzaamheid een belangrijk maatschappelijk vraagstuk vind. Ook in Utrecht kampt 35 procent van de inwoners met matige of ernstige gevoelens van eenzaamheid. In vergelijking met landelijke cijfers¹ en die van andere grote steden² is dit geen hoog percentage. Maar voor de inwoners die het treft is het zeer belastend.

Het tegengaan van eenzaamheid is complex, de maakbaarheid hierin kent helaas grenzen. Bij het verminderen van sociale eenzaamheid, dit wil zeggen het hebben van minder contacten met anderen dan gewenst, kunnen wij als gemeente een rol spelen. Bij emotionele eenzaamheid, het ervaren van minder kwaliteit in contacten dan gewenst, is onze invloed zeer beperkt. Waar ik vanuit mijn rol en verantwoordelijkheid een bijdrage kan leveren, pak ik deze vanuit verschillende domeinen op.

Alvorens ik deze inzet voor u schets, wil ik ons eerst als stad gelukkig prijzen dat inwoners zelf veel initiatieven ontplooiën om eenzaamheid terug te dringen. Zo vinden dankzij 'Eet Mee! Vaste Gast' ouderen in Utrecht een vast eetadres bij een gezin bij hen in de buurt. Ook 'EET met je hart' gaat eenzaamheid tegen door sociale activiteiten te organiseren voor kwetsbare ouderen die door sociale armoede het huis weinig uit komen. En zo zijn er nog tal van andere, waardevolle initiatieven van inwoners voor elkaar. Deze inzet vullen wij vanuit de volgende invalshoeken vanuit de gemeente aan:

1. Ondersteuning vrijwillige inzet en informele zorg
2. Initiatieven Sociale Prestatie en Dagondersteuning
3. Sociaal makelaars
4. Buurteams en aanvullende zorg

¹ Volgens de nationale eenzaamheidsmonitor van de Coalitie Erbij en TNS Nipo lag dit percentage landelijk in 2014 op 38 procent.

² In Den Haag bleek op basis van de gezondheidsmonitor bijna de helft van de inwoners zich eenzaam te voelen, waarbij 14 procent aangaf ernstige eenzaamheid te ervaren.

Datum **2 november 2015**
Kenmerk **15.511625**

1. Bijdrage ondersteuning vrijwillige inzet en informele zorg

Zoals aangegeven zijn veel Utrechters betrokken bij meer kwetsbaren in de stad. De vrijwilligerscentrale ondersteunt hen die wel iets willen doen voor anderen maar nog zoeken op welke manier. Zo komen de vraag en behoefte aan vrijwillige inzet samen en raken veel inwoners betrokken bij activiteiten en projecten die sociaal isolement tegengaan. Hiernaast wordt gezorgd voor trainingsaanbod zodat inwoners zich toegerust voelen als vrijwilliger. Vanuit onze inzet om de sociale basis te versterken, zetten wij als gemeente met partijen in de stad er op in om vanaf 2016 meer mogelijkheden voor sociaal kwetsbaren om zich in te zetten als vrijwilliger³. Ook dit zal het sociaal isolement van deze groep tegengaan.

Tevens subsidieert de gemeente belangrijke projecten vanuit de informele zorg die eenzaamheid tegengaan ondersteund. Zo kunnen mensen 24 uur per dag bellen met de Telefonische hulpdienst. En worden er door de vrijwilligers van bijvoorbeeld de bezoekdienst van U Centraal, Handje Helpen, Humanitas, de stichting Present, CSP 't Zonnetje (gericht op Chinese ouderen), stichting MORIA (gericht op Surinaamse ouderen), stichting Hulp in de praktijk en het Rode Kruis veel mensen bezocht die een beperkt sociaal netwerk hebben en er niet gemakkelijk op uit kunnen. Vanuit U-centraal wordt ook ingezet op de vergroting van de vaardigheden van mensen om hun sociaal netwerk te vergroten (project netwerkcoaches).

Uit onderzoek is verder bekend dat het verlenen van intensieve mantelzorg in veel gevallen leidt tot minder sociale contacten, het sociale netwerk wordt kleiner. De door het steunpunt Mantelzorg en andere organisaties georganiseerde ondersteuning van mantelzorgers zet ook hierop in bijvoorbeeld door mantelzorgers de vaardigheden te leren om hun sociaal netwerk te blijven onderhouden en vrijwilligers in te zetten.

2. Bijdrage initiatieven Sociale Prestatie en Dagondersteuning

Dit jaar heeft de gemeente geïnvesteerd in het uitbreiden van de mogelijkheden voor laagdrempelige, zingevende daginvulling voor kwetsbare inwoners. Overdag bezigheden hebben voorkomt immers eenzaamheid, helpt om actief en in beweging te blijven en vergroot het gevoel bij de samenleving te horen. In alle wijken, dus zoveel mogelijk dichtbij huis, zijn er nieuwe initiatieven gestart die vallen onder de noemer Sociale Prestatie en Dagondersteuning. Denk hierbij aan de zeven Huiskamers in de Wijk die AxionContinu is gestart, de seniorensoos van De Nieuwe Jutter en activiteiten van Digiwijs. In totaal zijn er op dit moment voor kwetsbare inwoners zo'n 6000 plekken beschikbaar vanuit de Sociale Prestatie en Dagondersteuning. Dit aantal plekken wordt in 2016 uitgebreid naar 6250.

Hiernaast zijn er specifieke activiteiten gericht op het tegengaan van stigma, zoals de inzet van het Stut theater en voorlichting door ervaringsdeskundigen over sociale kwetsbaarheid. Want zoals ook uit onderzoek blijkt van ons cliëntenpanel Meetellen in Utrecht⁴ ervaart éénderde van hun panelleden een stigma dat sociale contacten belemmert.

³ Zie Commissiebrief 'Budget versterking sociale basis', d.d. 13 oktober jl.

⁴ www.meetelleninutrecht.nl

Datum **2 november 2015**
Kenmerk **15.511625**

3. Bijdrage sociaal makelaars

Sociaal makelaars faciliteren initiatieven van bewoners, ondersteunen hen hierbij en verbeteren de kwaliteit van de wijknetwerken. Hiernaast zorgen zij – in de functie van gastheer/gastvrouw – voor het sociaal beheer van de buurthuizen en de speeltuinen. Zij gaan in hun werk uit van de eigen kracht van mensen en zoeken aansluiting bij wat bewoners zelf willen en kunnen. Op deze manier ontstaan er meer initiatieven en netwerken in de wijken waardoor mensen elkaar leren kennen, samen aan de slag zijn en zich inzetten voor anderen in hun buurt, waardoor sociaal isolement wordt tegengegaan.

4. Bijdrage buurtteams en aanvullende zorg Wmo

Uit eerder onderzoek van het panel Meetellen in Utrecht naar eenzaamheid⁵ kwam naar voren dat hulpverleners een belangrijke rol hebben in het tegengaan van eenzaamheid. Zo gaf panellid George aan: 'Dan kom ik toch weer uit op mijn begeleiders. Die hebben me echt door dik en dun gesteund door heel moeilijke tijden, die waren er altijd voor mij. 's Nachts, overdag dat maakte niet uit.'

Concreet denken buurtteammedewerkers onder andere mee met cliënten over het uitbouwen van het sociale netwerk. Een mooi voorbeeld hiervan zag u in het filmpje over het Utrechtse model⁶. Jan, cliënt van het buurtteam Kanaleneiland vertelt hierin over het maatje dat hij krijgt. Hiernaast ontvangen zo'n 650 Utrechters een maatwerkvoorziening voor dagbesteding. Zij krijgen hier de structuur en professionele begeleiding die voor hen noodzakelijk is om hun dag zingevend in te vullen. Dit betekent dat zij contacten hebben die zij zonder deze voorziening zouden missen. Tot slot gaat het aan de keukentafel van de initiatieven beschermd wonen vaak over hoe je contacten aangaat. Begeleiders helpen hun cliënten om hun sociale vaardigheden te versterken en te oefenen binnen de groep zodat zij hierin gesteund voelen en zo zelfredzaam als mogelijk worden.

Ik hoop hiermee voor u inzichtelijk gemaakt te hebben dat er in de stad veel gebeurt om eenzaamheid tegen te gaan. En dat er grenzen zijn in wat hierin bereikt kan worden. Dit betekent niet dat we klaar zijn. Met u zal ik aandacht blijven vragen voor dit belangrijke maatschappelijke vraagstuk. Dit doe ik samen met mijn collega-wethouders, want ook bijvoorbeeld sport en onderwijs zijn betekenisvol als het gaat om het verminderen van gevoelens van eenzaamheid in onze stad.

Met vriendelijke groet,

Margriet Jongerius

⁵ Vertrouw op jezelf, doe mee! November 2014, www.meetelleninutrecht.nl

⁶ <https://www.youtube.com/watch?v=QeppSnaE8E8>.